

ТАШАНОВ Абдухалик,

Ўзбекистон Миллий Университети доценти,  
фалсафа фанлари номзоди

## БУЗГУНЧИ ҒОЯЛАРНИНГ МИЛЛИЙ ВА УМУМБАШАРИЙ ОҚИБАТЛАРИ

### НАЦИОНАЛЬНЫЕ И ОБЩИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ДЕСТРУКТИВНЫХ ИДЕЙ

### NATIONAL AND GENERAL CONSEQUENCES OF DESTRUCTIVE IDEAS

**Аннотация:** Мақолада давлатлар ва халқлар миллий тараққиёт йўлида дуч келадиган вайронкор ғоялар, уларнинг миллий ва умуминсоний қадриятларга салбий таъсири ўрганилган. Вайронкор ғояларнинг намоён бўлиш шакллари, минтақамиз учун реал хавф бўлган радикализм, терроризм ва экстремизм каби таҳдидларнинг ижтимоий оқибатлари таҳлил қилинган. Вайронкор ғоялар таъсирида инсониятнинг бугунги цивилизацияси дисфункционал бўлиб бораётгани, ғоявий зиддиятлар ва умумбашарий муаммоларнинг мафкуралашув жараёнлари ҳам ўрганилган. Шунингдек, Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида белгилаб берилган вайронкор ғояларга қарши кураш йўллари, бунда миллий юксалиш, маърифатли жамият ғояларининг аҳамияти таҳлил қилинган.

**Калим сўзлар:** инсоният, миллат, миллий тараққиёт йўли, вайронкор ғоялар, радикализм, терроризм, экстремизм, таҳдид, мафкуравий иммунитет, ижтимоий оқибат.

**Аннотация:** В статье рассматриваются деструктивные идеи, с которыми сталкиваются государства и народы на пути национального развития, их негативное влияние на национальные и общечеловеческие ценности. Анализируются формы проявления деструктивных идей, социальные последствия таких угроз, как радикализм, терроризм и экстремизм, представляющих реальную угрозу для нашего региона. Изучены также идеологические процессы мировоззренческих противоречий и

общечеловеческие проблемы, так как человеческая цивилизация сегодня становится недееспособной под влиянием деструктивных идей. Также анализируются пути борьбы с деструктивными идеями, обозначенными в стратегии развития Узбекистана, в том числе значение идей национального развития, просвещенного общества.

**Ключевые слова:** человечество, нация, путь национального развития, деструктивные идеи, радикализм, терроризм, экстремизм, угроза, идеологический иммунитет, социальные последствия.

**Annotation:** The article deals with the destructive ideas that states and peoples face on the path of national development, their negative impact on national and universal values. The forms of manifestation of destructive ideas, the social consequences of such threats as radicalism, terrorism and extremism, which pose a real threat to our region, are analyzed. The ideological processes of ideological contradictions and universal problems have also been studied, since human civilization today is becoming incapacitated under the influence of destructive ideas. It also analyzes ways to combat the destructive ideas identified in the development strategy of Uzbekistan, including the importance of the ideas of national development, an enlightened society.

**Keywords:** humanity, nation, path of national development, destructive ideas, radicalism, terrorism, extremism, threat, ideological immunity, social consequences.

## КИРИШ

Ҳар қандай миллат жаҳон цивилизациясида ўзининг муносиб ўрнини эгаллашга интилар экан, ушбу миллатнинг ғояси умуминсоний қадриятларга ҳам суяниши шарт. Ҳар бир халқнинг тарихий, маданий ва маънавий меросида умуминсоний қадриятлар ҳам ўзига хос шакллар ва кўринишларда ифода этилган бўлади. Шу билан бирга, бошқа миллатлар, давлатлар, динлар ва цивилизацияларнинг хос қадриятлари ва ижобий тажрибаларидан фойдаланиш ҳам жаҳон тараққиётининг ҳозирги босқичида маълум аҳамият касб этади. Шу маънода, мафкуравий жараёнлар жадаллашган даврда кучли жамият қуриш учун халқимизнинг миллий маърифий

қарашларимизни янада чуқурлаштиришга эҳтиёжлар сезилмоқда. Чунки, биз қураётган жамият ғарбдан ёки шарқдан кўр-кўрона кўчириб олинмаган, балки бир неча минг йиллик тарихий тажрибаларимизга асосланади. “Коронавирус инфекциясининг минтақа давлатлари ҳудудига кириб келиши, унинг оқибатларини юмшатиш мақсадида жорий этилган қатъий карантин чоралари натижасида кўплаб аҳоли қатламлари асосий вақтини ўз уйларида, Интернет ва ижтимоий тармоқларда ўтказишга мажбур бўлди. Бунинг натижасида аҳоли орасида тармоқдаги бузғунчи ғоялар таъсирига тушиш ҳолатлари сезиларли равишда ортган, тақиқланган диний оқимлар аъзолари эса ўз “жамоати” йиғилишларини шароитга мослаган ҳолда, мобил иловалар орқали ўтказиш йўлига ўтган [1.404]. Бугунги тараққиётнинг технологик имкониятлари инсониятга эзгулик олиб келиши билан бирга, айрим ғаразли кучларнинг вайронкор ғояларини ёйишда ҳам қўл келмоқда.

### АСОСИЙ ҚИСМ

Бузғунчи ғоялар қаерда ва қандай вужудга келгани, фаолияти характери ва бошқа белгиларидан қатъи назар, уларда маълум бир умумий қонуниятлар кузатилади: умумқабул қилинган қонунларни, ахлоқий меъёрлар, маданий ва маънавий қадриятларни рад этиш, ўз дунёқарашини, сиёсий хоҳиш-иродасини жамиятнинг қолган қисмига тикиштиришга интилиш, террор, маънавий ва ахборотга оид зўравонлик ёки найрангбозлик усулларида фойдаланиш ва бошқалар шулар жумласидандир. Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси миллий тараққиёт моделида аниқ ифодаланган бўлиб, мамлакатимизни тараққий этган давлатлар қаторига қўшилиши билан бирга ўзликни англаш, халқнинг маънавий уйғонишини рағбатлантиришни ҳам ўз олдига мақсад қилиб қўйиб, ўзаро ҳамкорлик ва бирдамликка асосланган миллий ва ижтимоий сиёсатнинг амалий ривожини таъминлашга қаратилади. Мазкур вазифаларни амалга оширишда кескинлик ва хавф-хатарларнинг

тобора ўсиб бориши, геосиёсий қарама-қаршилиқлар, таъсир доираси кенгайиб бораётган мафкуравий кураш, радикализм, терроризм ва экстремизм каби таҳдидларга ҳам дуч келмоқдамиз.

Бу инсониятни XX асрда тоталитар мафкураларнинг беаёв тажриба майдонида синалган, сайёрамизни бир неча марта йўқотишга етадиган ядро қуролларининг таҳдиди, “совуқ уруш” азобларини тортиб катта тажриба орттирган бўлса-да, XXI асрга етарли даражада ақл-идрокли бўлиб қадам қўймади. Инсониятга таҳдид солган вайронкор ғоялар заволят топмасдан, балки янги кўринишларда қайта бош кўтариб чиқмоқда. Халқаро социологлар ассоциацияси XVII Конгрессининг (Июкогама, 2014 йил, июль) нуфузли қатнашчилари берган баҳоларга кўра, ҳозирда алоҳида жамиятлар эмас, балки бутун инсоният тобора ўсиб бораётган ижтимоий-маданий тенгсизликлар ва унинг ҳаёт фаолиятининг барча жабҳаларидаги хавф-хатарлар дунёси сифатида ифодаланмоқда [2]. Турли мамлакатлар ва мамлакатлар гуруҳлари (шу жумладан, турли альянслар, блоклар), глобал бизнес тузилмаларининг бир-бирига қарама-қарши иқтисодий ва геосиёсий манфаатларининг таъсири остида инсоният маданийлашган ҳолатнинг тобора йўқотилаётгани ва унинг номаданийлашган ҳолатга қайтиши мумкинлигидек катта таҳдид олдида қолди. Номо sapiens (ақлли одам)нинг сақланишига ҳақиқий хатарлар юзага келди, булар: ядровий урушнинг бўлиши мумкинлиги, иқлимнинг исиши ва бошқа экологик хавфлар. Кўплаб таҳлилчилар келиб чиқиш эҳтимоли мавжуд бўлган учинчи жаҳон уришининг асосий сабабларидан бири сифатида гегемонликка асосланган бузғунчи ғояларни келтиришмоқда. Замонавий жаҳон уруши гибрид тарзда, яъни қарши томон ўз таъсирини ўтказишни истаган барча ҳудудларда унга зарар етказишнинг ҳар қандай имкониятларини қўллаш орқали амалга ошади. Бунинг иқтисодий парчалаш, террористик ҳаракатлар, партизан отрядлар ва хусусий ҳарбий компанияларнинг амалиётлари қўлланилиш орқали амалга ошириш мумкин [3].

Экспертларнинг хулосаларига кўра, сунгги 10 йил ичида экстремизм ва терроризм туфайли дунё иқтисодиёти 583 триллион АҚШ доллари миқдорида зарар қўрган бўлса, 15 йил ичида 100 мингдан зиёд бегуноҳ инсонлар террорчилик хужумлари оқибатида ҳалок бўлган. Фақатгина 2019 йилнинг ўзида дунё бўйича зўравонлик, экстремизм ва терроризмнинг умумий салбий глобал таъсири, шунга эътибор беринг, 14,1 триллион АҚШ долларини ёки жаҳон ЯИМнинг 11,2 фоизини, иқтисодий зарар - 33,19 миллиард АҚШ долларини ташкил этган [4.399].

Демак, инсониятнинг бугунги цивилизацияси дисфункционал бўлиб қолмоқда, кишилар жамияти турмуш тарзи усулининг ўзгаришига, инсониятнинг янги цивилизацияга оид танловига эҳтиёж сезилмоқда. “Ҳозирги вақтда инсониятда бирлаштирувчи ғоя, умумий ахлоқий чегара йўқ, – дейди А.А.Гусейнов. Менинг фикримча, айнан куч ишлатмаслик ғояси ана шундай ғоя бўлиб хизмат қилади. Куч ишлатмаслик инсоният забот этиши лозим бўлган янги маънавий-амалий чўққидир. Бу шунинг учун ҳам керакки, у яшаши ва цивилизация эришган ютуқларни асраб-авайлаши лозим. Бунинг ҳеч қандай муқобил йўли йўқ” [5.12].

Мана шундай муаммоларнинг гирдоби томон тобора тортилиб бораётган турли давлатлар, жамиятлар, хусусан бизнинг мамлакатимизда ҳам бузғунчи ғояларнинг олдини олиш, уларнинг миллий ўзликни англашга салбий таъсирини бартараф қилишнинг самарали йўллари, усуллари ва воситаларини излаб топиш, ижтимоий-фалсафий муаммо сифатида таҳлил қилиш бугунги гуманитар фани олдидаги муҳим вазифалардан бири бўлиб қолмоқда.

Бундай таҳдидларга қарши курашда миллий маънавиятимиз, миллий ғоянинг имкониятларидан самарали фойдаланиш муҳим. Сўнгги пайтларда жаҳонда, жумладан муайян даражада бизда ҳам миллат, унинг маънавий борлиғи, ривожланиши муаммосини етарли даражада фалсафий тафаккурдан ўтказмаслик бу борадаги тадқиқотларнинг издан чиқишига олиб келди. Чунки тадқиқотларнинг таркибий қисми торайди, назарий қоидалари эса

сиёсийлаштирилди. Миллий ўзига хослик муаммоларини келгусида ҳар томонлама батафсил ишлаб чиқишмасдан хусусий тадқиқотларни ривожлантириш қийин кечиши яққол кўриниб қолди. Мамлакатимиз гуманитар фани миллий маънавият, миллий ўзликни англашнинг табиати, моҳияти, тузилмаси, даражалари, амал қилиш механизмлари ҳамда ривожланиш қонуниятларини тадқиқ қилиш бўйича ишланмаларга эҳтиёж сезмоқда.

Замонавий жамиятни ривожлантиришнинг оқилона йўллари нафақат новаторлик услубидан фойдаланиш, балки миллий маънавият асосларининг таҳлилига, шаклланган архетипларга асосланган жамият қурилиши борасидаги ўз тажрибасини ўрганишга таяниши лозим. Аммо миллий маънавиятнинг айрим “эскирган” жиҳатлари миллий ривожланишни чеклаб қўймоқда, миллий маҳдудликка сабаб бўлмоқда. Шу боис, анъанавий қадриятларни қайта баҳолаш ҳамда миллий маънавият қадриятли тузилмаси бўғинларини янгилаш юз бермоқда. Замонавий жамият миллий маънавиятнинг аксиологик модели учун миллатнинг ижтимоий тажрибасини ҳамда янги ижтимоий воқеликка мос келувчи умуминсоний қадриятларни акс эттирувчи анъанавий қадриятлар умумлашуви хусусиятлидир.

Миллий уйғониш, миллий тикланиш, миллий тараққиёт концепциясининг ижтимоий йўналтирилган бозор муносабатларига ўтиш даврида миллий ўзликни англаш билан синтезлашуви ва унинг бугунги турмуш тарзимиз ҳамда тафаккуримиз тараққиётида намоён бўлиши цивилизация йўлидир. У – миллий тараққиётнинг янги босқичи бўлиб, инсоннинг шаклланиш жараёни, шахсий фазилатларини ҳаётий мақсадлар ва қадриятлар ҳақидаги тасаввурларини ўзгартиради. Хусусан, ўсиб келаётган ёш авлод учун таълим-тарбия тизими сифат жиҳатдан янгича талабларни қўяди. Ўз навбатида, миллий ўзликни англашнинг ўзи ғоявий иммунитет вазифасини ўтайди. Чунки унда халқимизнинг, миллатимизнинг туб манфаатлари мужассамдир.

Вайронкор ғояларга қарши туришнинг энг муҳим йўли кучли ва тизимли мафкуравий

иммунитетдир. Мафкуравий иммунитет кишининг ўзи яшаб турган юрт қадриятларини, тарихий-маданий бойликларини асраш, уларни кўпайтириш туйғусидир. Бугун кишиларда “биз бой тарихга эгамиз” деган қуруқ шиорлар билан мафкуравий иммунитетни шакллантириш қийин. Албатта, мафкуравий иммунитетни шакллантириш улар онгида бир хил ғояни зўр бериб тиқиштириш эмас, балки одамларда оқ-қорани ажратиш, зарарли ғояларга қарши ҳушёр ва огоҳ бўлиш хусусиятларини тарбиялаш демакдир. Жамият, миллат ўз ғоясида мустаҳкам турса ғоявий таҳдидлардан қўрқмас, бундай миллатни енгиш мумкин эмас. Аксинча, жамият ичида ғоявий парокандалик, бўлинишлар душманларга, уларнинг ёт мафкураларига йўл очиб беради. Бундай миллатни енгиш, мустамлака қилиш осон кечади. Шунинг учун барқарорлик ва хавфсизлик жамиятнинг онглилигига, англандан тўғри тушунча ва билимларга фаол амал қилишга, фикрий, ғоявий бирлигига, булар эса мафкуравий иммунитет мустаҳкамлигига таянади.

Ўзбекистон Президенти томонидан таъкидланганидек: “Мамлакатимиз аҳолисининг ярмидан кўпини ёшлар ташкил этишини инобатга олсак, бу нақадар жиддий масала экани янада яққол аён бўлади. Шу ўринда **фарзандларимизнинг қалби ва онгида мафкуравий иммунитетни кучайтириш** билан боғлиқ вазифаларга қисқача тўхталиб ўтсак. Авваламбор, “оммавий маданият” кўринишида кириб келаётган турли таҳдидлар, гиёҳвандлик, диний экстремизм, миссионерлик каби балоказолардан ёшларимизни асрашга, уларнинг таълим-тарбиясига ҳар биримиз масъул эканимизни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак. Бу борада биз асрлар мобайнида шаклланган миллий анъаналаримизга, аجدодларимизнинг бой маънавий меросига таянамиз [6.488].

Ҳозирги шароитда бузғунчи мақсадларга қаратилган ғоявий ҳуружлар жамият ҳаётининг иқтисодий, сиёсий, маънавий, оила-турмуш ҳамда миллий муносабатлар каби соҳаларида амалга оширилмоқда. Жамиятдаги оммавий онг ҳамиша унинг ичида сездирмай бошқариш механизмлари таъсири остида, шунингдек, ташқи

таъсир механизмлари остида туради. Аксарият мамлакатларда сездирмай бошқаришнинг турли кўринишлари, шакллари ва усуллари ОАВ орқали – матбуот анжуманлари, анжуманлар, тақдиротлар матбуот сафарлари, ОАВдаги турли нашрлар (қизиқарли мақолалар, кейс-ҳикоялар, шарҳ-мақолалар, интервью), миш-миш тарқатиш, телевидение ва радио, Интернет тармоғи таъсиридан фойдаланилмоқда.

Оммавий ахборот воситаларини иккиёқлама: биринчидан, ахборот истеъмол қилувчиларнинг онгига таъсир кўрсатувчи феномен; иккинчидан, нутқ мулоқоти ва ахборот узатиш ҳаракати сифатида қараб чиқиш мумкин. ОАВ замонавий инсоннинг интилиши ва махфийлигига мўлжалланган бўлиб, кўпинча инсоннинг онгсиз ҳиссиётларида кўринадиган эҳтиёжларни қондириш учун мўлжалланган. Тарқатилаётган маълумотлар оммавий муҳитда имкон қадар муносабатга кириши учун томашабоп ва самарали бўлиши, шунингдек, омmanın афсонавий онгига хос бўлган архетипларига таъсир кўрсатиши лозим. Масалан, ақидапараст гуруҳлар ОАВдаги ўз хабарларида айнан шундай усуллардан фойдаланадилар. ОАВда берилаётган ахборот оммавий онгга таъсир кўрсатади ва уни сездирмай бошқаради, бинобарин, ақидапарастликка қарши ҳаракатларнинг вазифаси сездирмай бошқариш технологияларидан фойдаланиш ҳисобига айнан шундай усулларни қўллаётган ақидапарастликка қарши туришда имкон қадар самара ва натижага эришишдир.

Ахборот уруши воситаларининг сиёсий-ҳарбий ва илмий доиралардан тез ўрин олиш омилларини мисол сифатида келтиради. Улар, ҳарбий қуролли тўқнашувларга қараганда камҳаражат талаб этилиши ва самарали натижани бериши, душманга сездирмаган ҳолда ўз мақсадларини амалга ошириш имкони мавжудлиги, замонавий ахборот коммуникация технологияларининг ривожланиши қурол ишлаб чиқаришга нисбатан тез ва арзонроқ кечиши ва “қаттиқ қуч” (ҳарбий, молиявий-иқтисодий қуч) ҳар доим ҳам самарали эмасли ва муқобил қуч топиш зарурлигини тақозо этиши [7.49].

Ҳаётнинг янги тарзлари, уларнинг эски тарзлар билан рақобати борасидаги мунозаралар муаммонинг негизидир. Оила институти, муҳаббат муаммоси — булар фақат индивидуаллашувнинг янги тенденциялари намоён бўлаётган лакмус қоғоз, холос. Мазкур муаммо миллий доиралардан аллақачон чиқиб кетди, жаҳон ҳамжамиятини ташвишга солмоқда. Масалан, Э. Гидденс асарларидан бирида “сиёсий ҳукмронлик учун кураш ҳаёт тарзлари учун курашга ўз ўрнини бўшатиб берганлиги” ҳақида ёзади. Шу аснода у ўзгаришлар шароитида ҳаётнинг анъанавий тарзларига ўта ижобий сифатлар берилиши ва бу эса ҳақиқатга тўғри келмаслигига эътибор қаратади [8.347].

Ҳар бир инсоннинг маънавий-ахлоқий қадриятлари ўзига хос тизим бўлиб, улар ўзаро бирикиб, яхлит ва ягона оламга айланса, бутун бир халқ, миллат ва жамиятнинг маънавий-ахлоқий қадриятлари бунёд бўлади. Бу маънавий-ахлоқий қадриятлари юксалгани сари халқ ва миллатнинг куч-қудрати ҳам ортиб бораверади, енгилмас кучга айланади. Ғарб тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, шахсдаги эгоистик, индивидуалистик интилишлар охири-оқибатда эгоцентризмни вужудга келтиради. Эгоцентризм ҳамма нарсани ўзи ва ўз манфаати билан боғлаб яшашни англатади. Бундай тушунчага эга бўлган шахс фақат ўзининг шахсий мақсад ва манфаатларини, бошқаларнинг ўзига хос табиий интилишларини ҳолисона қабул қила олмайди. Яъни, бундай мафқуралар одам фаолияти билан боғлиқ барча жараёнлар марказида шахсий манфаат ётгани яққол кўзга ташланади.

Бизнингча, инсон табиатидаги бузғунчиликни бартараф этишнинг асосий механизми сифатида таълим-тарбия концепцияси намоён бўлади. У жамиятнинг аксиологик соҳасига таъсир кўрсатиш механизми сифатидаги аҳамияти катта. Шунингдек, у билан “фикрлар хилма хиллиги – бағрикенглик – ижтимоий ҳамкорлик” модели ҳам шакллантирилади. Умуммиллат иши ва ягона ғояни шакллантириш мураккаблиги жамиятнинг парчаланишга мойиллигида

кўринади. Демак, умуммиллат ишини ҳис эта олишга душман қиёфасини яратиш орқали эмас, балки ўз ўрнини белгилаш ҳамда кўпфиррилиқ орқали ўзини солиштиришга қодир бўлган эркин шахс мавжуд бўлгандагина “фикрлар хилма хиллиги – бағрикенглик – ижтимоий ҳамкорлик” бўлиши мумкин.

Бузғунчи ғояларни бартараф этиш механизмларини яратишдаги асосий вазифа инсоннинг эркин ижодий фикрини шакллантириш, унинг ўз ички ҳиссиётларига мурожат қилишга мажбур этиш, оммавий инсондан ўз шахсиятининг ўрнини белгилашга ўтиш имконини берадиган рағбатлар ва омилларни ишлаб чиқишдан иборатдир. Кўриниб турганидек, бу мақсадларга эришишда ҳеч қандай зўравонлик усуллари иш бермайди, чунки улар бузғунчилик инстинктларини янада кучайтириши мумкин. Бинобарин, шахснинг ўзига эмас, балки унинг атрофидаги омилларга – янгича қадриятларни шакллантиришга, ахборот сиёсатини шакллантиришга, киноя, ёлгончилик тили сингари нутқий таъсирга қарши туриш техникасини ёйишга таъсир ўтказиш зарур. Бироқ бузғунчиликни бартараф этишнинг асосий усули янгича таълим бўлиши лозим.

Бузғунчи ғояларга қарши миллий ғояни кишилар онги ва қалбига сингдиришда “фикрлар хилма хиллиги – бағрикенглик – ижтимоий ҳамкорлик” модели самарали бўлади. Бунда, кишиларнинг умуммиллат ишини ҳис эта олишда душман қиёфасини яратиш орқали эмас, балки ҳаётдаги ўз ўрнини тўғри белгилаш ҳамда кўпфиррилиқ орқали ўзини англашга қодир бўлган эркин шахсни шакллантириш орқали эришиш имкони яратилиши муҳим аҳамият касб этади.

## ХУЛОСА

Биринчидан, бугун яхлит жамиятини шакллантиришга бўлган ижтимоий эҳтиёжга қарамаздан, миллий маънавий юксалиш сиёсатини назарий жиҳатдан ишлаб чиқиш ва амалий жиҳатдан йўналтириш миллий ғоянинг яққол намоён бўладиган “чизгилари” йўқлиги туфайли маълум даражада муаммоларга

дуч келмоқдамиз. Бу эса, миллий маънавий юксалишда авваламбор, ҳозирги жамиятда миллий ғояни рўёбга чиқариш шакли сифатида тадқиқ этиш лозимлигини англатади.

Иккинчидан, миллий маънавий юксалиш жамиятдаги турли масалалар юзасидан келишув ёки муроасага келиш натижаси эмас, балки миллий ғоямизни мамлакатнинг объектив ва субъектив бутунлигини, унинг маданиятини, тарафийётини ҳам маконда, ҳам замонда шакллантиришни таъминлайдиган даражадаги мувозанатини вужудга келтириш омили деб тасаввур қилишимиз керак. Бундан келиб чиқадики, бунга эришиш миллий ғоямизнинг замонавий жамиятга мувофиқлигини кўрсатувчи бошқа шакллари ҳам очиб беришнинг муҳим шарти сифатида юзага чиқади. Бундан ташқари, айнан бундай ёндашув орқали миллий ғоянинг салоҳияти ва унинг ўзига хослиги очилади.

Учинчидан, умумбашарий ва минтақавий муаммолар, мафкуравий зиддиятлар ва миллий даражадаги “иллатлар”дан халос бўлишда ҳам миллий ғоя имкониятларига таяниш лозим. Шу асосида жамиятнинг ўзига нисбатан ўзлигини англаши, ўз ўрнини топиши, ўзининг ривожланиш майдонини, йўллариини белгилаш ҳамда мамлакатнинг ташқи дунё билан муносабатларидаги барча асосий йўналишларини ишлаб чиқиши мумкин. Бунда миллий ғоянинг асосий “иши” ҳақиқийлик ва рамзийликни ажратиш, чегаралашдан иборат бўлиб, бунда рамзийлик сифатида миллий ғоямизнинг борлиғига қурилган махсус “код” ёки дастур юзага чиқади.

#### АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Мирзиёев Ш. Янги Ўзбекистан стратегияси. – Тошкент: Ўзбекистон, 2021. –Б. 404
2. Ильин В.И. Всемирный конгресс социологов: лицом к лицу с социальным неравенством // <https://cyberleninka.ru/article/n/vsemirnyy-kongress-sotsiologov-litsom-k-litsu-s-sotsialnym-neravenstvom>
3. <https://aniq.uz/yangiliklar/uchinchi-jahon-urushi-qaerda-boshlanadi>
4. Мирзиёев Ш. Янги Ўзбекистан стратегияси. – Тошкент: Ўзбекистон, 2021. –Б. 399

5. Лапин И. Фундаментальные ценности цивилизационного выбора в XXI столетий. Часть 1. Человеческая цивилизация перед выбором конфигурации фундаментальных ценностей // Вопросы философии. 2015. № 4 –С.12 (3-15)
6. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз. – Тошкент, Ўзбекистон, 2017. – 488 б.
7. Люкс Л. Большевизм, фашизм, национал-социализм – родственные феномены? // Вопросы философии. - 1998. - N 7. - С. 49.
8. Гидденс Э. Убегающий мир. – Москва., 2003. – 347 с.